

LAIKAS 2016-06-30
KONTROLĖ

Sveikatos apsaugos ministerijoje
GAUTA
2016-05-05 mėn. d.
Nr. 9-11313

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@irs.lt

2016-05-05 Nr. 4D-2015/1-1768/32-1295

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai

DĖL PAŽYMOŠ PATEIKIMO

Siunčiame Seimo kontrolieriaus pažymą Nr. 4D-2015/1-1768 „Dėl skundo prieš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją“.

PRIDEDAMA.

1. Seimo kontrolieriaus pažyma, 4 lapai (8 puslapiai).

Seimo kontrolierius

Augustinas Nормantas

Ieva Šadurskienė, tel. 8 706 65194, el. p. ieva.sadurskiene@irs.lt
(Pareiškėjus skundo klausimais telefonu konsultuoja trečiadieniais 13–17 val.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJĄ,

2016-05-04 Nr. 4D-2015/1-1768
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau vadinama ir – Ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo skundą, susijusį su VšĮ galimai nepagrįstu reikalavimu apmokėti už radiologinio tyrimo vaizdo kopiją (toliau vadinama ir – rentgeno nuotrauka).

2. Pareiškėjas skunde nurodo:

2.1. už jiems nereikalingą mano kelio skaitmeninę nuotrauką paėmė Euro. Nors ta nuotrauka galėjo būti persiųsta į Greitosios pagalbos ligoninę el. paštu.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Į mano kreipimąsi Sveikatos apsaugos ministerija atsakė, kad elektroninio pašto paslaugomis išmoks naudotis iki 2020 metų [...]“

3. Kartu su skundu Pareiškėjas pateikė šiuos dokumentus (kopijas):

3.1. Savo 2015-11-09 raštą Ministerijai, kuriame, be kita ko, nurodyta: „[...] iš Pavilnio poliklinikos šeimos gydytojos buvau pasiųstas į atlikti kelio sąnarių rentgenoskopijos. Pagal gautus rezultatus šeimos gydytoja pasiuntė mane į ligoninę papildomai konsultuotis. Bet į ten aš turėjau atsinešti rentgeno nuotrauką, pareikalavo sumokėti Euro. Kadangi minėta nuotrauka man asmeniškai nėra reikalinga, aš paprašiau ją paskolinti tik minėtos konsultacijos laikui. Bet gavau neigiamą atsakymą.“

3.2. Ministerijos 2015-11-25 raštą Nr. (1.1.36-301) 4-4320 Pareiškėjui, kuriame, be kita ko, nurodyta:

3.2.1. „Informuojame, kad Sveikatos apsaugos ministerija kartu su [...] [...] išnagrinėjo Jūsų pareiškime pateiktus klausimus dėl mokėjimo už sveikatos priežiūros paslaugas teisėtumo Poliklinikoje ir teikia Poliklinikos paaiškinimus dėl mokėjimo už sveikatos priežiūros paslaugas teisėtumo [...]“

3.2.2. „[...] pagal E. sveikatos sistemos 2009-2015 m. plėtros programos įgyvendinimo priemonių planą šiame etape dalyvauja apie 170 sveikatos priežiūros įstaigų, tačiau e. sveikatos sistemos plėtroje iki 2020 metų numatoma sudaryti sąlygas visoms sveikatos priežiūros įstaigoms teikti duomenis elektroniniu būdu, t. y., kad pacientų sveikatos informacija būtų prieinama visoms sveikatos priežiūros įstaigoms elektroniniu būdu.“

3.3. 2015-11-19 raštą Nr. 01-30-4325, kuriame nurodyta: „Vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministerijos teisės aktų nuostata, gydytojo siuntime atlikti

rentgenogramą turi būti siunčiančio gydytojo įrašas, kokių formatu ją pateikti. Kitu atveju pacientui pageidaujant pasiimti nuotrauka su savimi, paslauga yra mokama. Pacientams, prisiregistravusiems kitose asmens sveikatos priežiūros įstaigose ir atlikusiems rentgenogramą, ji teikiama išorinėje laikmenoje (kompaktiniame diske).“

4. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išsiaiškinti dėl skunde nurodytų aplinkybių.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. Siekdamas išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierius 2016-01-28 raštais Nr. 4D-2015/1-1768/3D-337 ir Nr. 4D-2015/1-1768/3D-338 kreipėsi į Ministeriją bei Valstybinę ligonių kasą prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau vadinama – VLK), prašydamas pateikti informaciją ir motyvuotus paaiškinimus dėl Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių.

6. VLK 2016-02-22 raštu Nr. 4K-1304 Seimo kontrolierių, be kita ko, informavo:

6.1. „Vadovaujantis Siuntimų ambulatorinėms specializuotoms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti ir brangesiems tyrimams bei procedūroms atlikti įforminimo, išdavimo ir atsakymų pateikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-636 [...], 5.10 ir 12.5 papunkčiais, gydytojas, išduodamas siuntimą, pagal kurį pacientui turi būti teikiamos ambulatorinės specializuotos asmens sveikatos priežiūros paslaugos (tokioms paslaugoms priskiriama ir gydytojo radiologo konsultacija, kurios metu atliekamas rentgenografinis tyrimas), turi nurodyti, ar kartu su radiologinio tyrimo aprašymu pageidauja gauti ir atlikto tyrimo vaizdus. Tokiu atveju tyrimą atlikęs gydytojas kartu su tyrimo aprašymu pateikia ir radiologinio tyrimo vaizdo kopiją (už tai pacientui mokėti nereikia).“

6.2. „Kadangi dėl rentgeno nuotraukų į kreipėsi pats pacientas, o šeimos gydytojo siuntime nebuvo nurodyta, kad reikia pateikti radiologinio tyrimo vaizdus (kito siuntimo pacientas nepateikė), už rentgeno nuotrauką jam teko sumokėti savo lėšomis.“

6.3. „Visais atvejais, kai gydytojas pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdus, nes jam nepakanka šio tyrimo aprašymo, pacientas už tyrimo vaizdus neturi mokėti. Dėl radiologinių tyrimų vaizdų į šiuos tyrimus atlikusių įstaigą turi kreiptis pats gydytojas, pageidaujantis gauti radiologinio tyrimo vaizdus.“

7. Ministerija 2016-03-01 raštu Nr. (5.2.5-303)1 10-1954 Seimo kontrolierių, be kita ko, informavo:

7.1. „[...] vadovaujantis Aprašo [Siuntimų ambulatorinėms specializuotoms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti ir brangesiems tyrimams bei procedūroms atlikti įforminimo, išdavimo ir atsakymų pateikimo tvarkos aprašo] nuostatomis radiologinio tyrimo vaizdo pateikimo paslauga gali būti nemokama, jei siunčiantis gydytojas siuntime nurodo, kad pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdo (ų) kopiją (as). Pareiškėjo atveju siuntime nebuvo prašymo gauti rentgeno vaizdo kopiją.“

7.2. „[...] šeimos gydytojas ar gydytojas specialistas, teikiantis asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurių išlaidos apmokamos PSDF [Privalomojo sveikatos draudimo fondo] lėšomis, išdavęs siuntimą gydytojo radiologo konsultacijai, siuntime gali nurodyti, kad jam reikia pateikti radiologinio tyrimo vaizdo kopiją.“

7.3. „Visais atvejais, kai gydytojas pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdus, nes jam nepakanka radiologinio tyrimo aprašymo, pacientas už radiologinio tyrimo vaizdus neturi

mokėti. Dėl radiologinių tyrimų vaizdų į juos atlikusią įstaigą gali ir turi kreiptis pats gydytojas, pageidaujantis gauti radiologinio tyrimo vaizdus.“

7.4. „[...] informuojame, kad VLK [Valstybinė ligonių kasa] išnagrinėjo pil.

2015 m. lapkričio 9 d. kreipimąsi, persiųstą Ministerijos 2015 m. lapkričio 11 d. raštu Nr. (1.1.36-11)-4-4113 ir pavedė Vilniaus teritorinei ligonių kasai atlikti rašte pateiktų aplinkybių patikrinimą. Patikrinimo metu buvo nustatyta, kad šeimos gydytojo siuntime, kuriuo remiantis pacientui buvo atliktos rentgeno nuotraukos, nebuvo nurodyta, kad reikalinga pateikti rentgeno nuotraukų vaizdus ir kito siuntimo pacientas nepateikė, todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pacientų teisų ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 7 straipsnio 5 punktu, už rentgeno nuotrauką jam teko sumokėti savo lėšomis.“

7.5. „[...] pagal E. Sveikatos sistemos 2009–2015 m. plėtros programos įgyvendinimo priemonių planą šiame etape dalyvavo apie 170 sveikatos priežiūros įstaigų, tačiau kol kas nei nei nėra prisijungusios prie Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos [...]. E. Sveikatos sistemos plėtroje iki 2020 metų numatoma sudaryti sąlygas, kad pacientų sveikatos informacija būtų prieinama visoms sveikatos priežiūros įstaigoms elektroniniu būdu [...].“

8. Ministerija Seimo kontrolieriui papildomai pateikė:

8.1. VLK 2015-12-07 raštą Nr. 4K-9288 „Dėl piliečio kreipimosi“, kuriame be kita ko nurodyta:

8.1.1. „Vilniaus TLK (teritorinė ligonių kasa) nustatė, kad pacientui turint šeimos gydytojo siuntimą gydytojo radiologo konsultacijai, buvo atliktos abiejų kelių sąnarių dviejų krypčių rentgenogramos. Atlikęs tyrimą, šeimos gydytojui buvo pateiktas tik radiologinio tyrimo aprašymas, nes siuntime nebuvo nurodyta, kad siunčiantis gydytojas norėtų gauti ir radiologinio tyrimo vaizdus.“

8.1.2. „ gydytojas ortopedas traumatologas dėl diagnozės patikslinimo paprašė paciento atnešti rentgeno nuotraukas, neišduodamas siuntimo. Kadangi dėl rentgeno nuotraukų kreipėsi pats pacientas, o šeimos gydytojo siuntime, kuriuo remiantis pacientui buvo atliktos rentgeno nuotraukos nebuvo nurodyta, kad reikalinga pateikti rentgeno nuotraukų vaizdus ir kito siuntimo pacientas nepateikė, už rentgeno nuotrauką jam teko sumokėti savo lėšomis.“

8.1.3. „VLK nuomone, visais atvejais, kai gydytojas pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdus, nes jam nepakanka radiologinio tyrimo aprašymo, pacientas už radiologinio tyrimo vaizdus neturi mokėti. Dėl radiologinių tyrimų vaizdų į juos atlikusią įstaigą turi kreiptis pats gydytojas, pageidaujantis gauti radiologinio tyrimo vaizdus.“

8.2. 2016-02-10 raštą Nr. (5.2.3-303) 10-1440, kuriame nurodyta: „Dėl paciento [...] nusiskundimų (abiejų kelio sąnarių skausmų, ypač kairiojo bei judesių apribojimų) buvo išrašytas šeimos gydytojos siuntimas gydytojo radiologo konsultacijai [...]. Kadangi prieš atliekant radiologinį tyrimą diagnozė buvo neaiški, šeimos gydytoja negalėjo numatyti, kad prireiks radiologinio vaizdo kopijų. Siuntime gydytoja įrašė, kad prašoma pateikti rentgenogramos aprašymą. [...] pacientas buvo nukreiptas į rtopedo – traumatologo konsultacijai dėl tolimesnio gydymo [...].“

8.3. 2016-02-23 raštą Nr. 01-30-559 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriame, be kita ko, nurodyta: „[...] pilietis atvyko į Polikliniką [...], pateikė šeimos gydytojo rašytą siuntimą (forma 027/a), kuriame prasoma atlikti abiejų kelių sąnarių 2-jų krypčių rentgenogramas ir aprašymą. Poliklinikoje buvo konsultuotas gydytojo radiologo, kuris įvertino ir aprašė atliktą radiologinį tyrimą. Gydytojo radiologo tyrimo išvada / buvo pateikta. Kadangi siunčiantis

gydytojas savo siuntime nenurodė, kad jam reikalinga radiologinio tyrimo vaizdo kopija, ji nebuvo pateikta.“

8.4. VLK 2015-02-24 raštą Nr. 4K-1420 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriame, be kita ko, nurodyta:

8.4.1. „Jeigu siunčiantis gydytojas siuntime nenurodo, jog kartu su radiologinio tyrimo aprašymu turi būti pateiktos ir radiologinio tyrimo vaizdo kopijos, o pacientas pats, savo noru pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdų kopijas, tuo atveju, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 7 straipsnio 5 punktu, paciento lėšomis sveikatos priežiūros įstaiga privalo padaryti ir išduoti medicinos dokumentų kopijas.“

8.4.2. „[...] visais atvejais, kai gydytojas pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdus, nes jam nepakanka radiologinio tyrimo aprašymo, pacientas už radiologinio tyrimo vaizdus neturi mokėti.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

9.1. Seimo kontrollerių įstatymo:

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

22 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius, atlikęs tyrimą, priima sprendimą: 1) pripažinti skundą pagrįstu; 2) atmesti skundą; 3) nutraukti skundo tyrimą. [...]“

9.2. Viešojo administravimo įstatymo:

1 straipsnis – „Šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje.“;

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; 3) proporcingumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...]“.

9.3. Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo:

7 straipsnis – „5. Pateikus asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus, pacientui pageidaujant, jo lėšomis sveikatos priežiūros įstaiga privalo padaryti ir išduoti sveikatos priežiūros įstaigos patvirtintas paciento medicinos dokumentų kopijas, taip pat išduoti diagnozės ir gydymo aprašymus. Ši paciento teisė gali būti ribojama tik Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka. [...]“

9.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nuostatu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-24 nutarimu Nr. 926:

9 punktas – „Svarbiausi Sveikatos apsaugos ministerijos veiklos tikslai yra: 9.1. formuoti valstybės politiką asmens sveikatos priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; 9.2. formuoti valstybės politiką visuomenės sveikatos priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...]“

10 punktas – „Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...]; 10.5.11. nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, susijusius su sveikatos apsaugos ministru pavestomis valdymo sritimis, imasi priemonių, kad būtų išspręsti juose keliami klausimai; [...].“

9.5. Siuntimu ambulatorinėms specializuotoms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti ir brangesiems tyrimams bei procedūroms atlikti įforminimo, išdavimo ir atsakymu pateikimo tvarkos aprašo (toliau vadinama – Aprašas), patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008-06-28 įsakymu Nr. V-636:

3 punktas – „Siuntimą gauti ambulatorines specializuotas asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir siuntimą atlikti brangiuosius tyrimus bei procedūras turi teisę išduoti šeimos gydytojas ar gydytojas specialistas.“

5 punktas – „Išduodant siuntimą, užpildoma forma Nr. 027/a, Nr. 028-1/a arba laisvo pavyzdžio forma, kurioje turi būti nurodyta: [...]; 5.10. nurodymas jam pateikti radiologinio tyrimo vaizdo (-ų) kopiją (-as) (siunčiančiojo gydytojo nuožiūra); [...]“

Skundo tyrimui reikšminga teismų praktika

10. LVAT 2012 m. kovo 1 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-1605/2012) nurodyta:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra sąistoma bendrujų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

11. Iš skundo turinio ir pateiktų dokumentų nustatyta, kad:

11.1. Pareiškėjas 2015-11-09 kreipėsi į Ministeriją, siekdamas išsiaiškinti, kodėl jis privalėjo sumokėti už jam asmeniškai nereikalingą rentgeno nuotrauką;

11.2. Ministerija:

11.2.1. 2015-11-11 raštu Nr. (1.1.36-11) 4-4113 kreipėsi į VLK;

11.2.2. 2015-11-12 raštu Nr. (1.1.36-301)-4141 kreipėsi į

11.3. 2015-11-19 raštu Nr. 01-30-4325 informavo Ministeriją,

kad tuo atveju, jei gydytojo siuntime atlikti rentgenogramą nėra įrašo, kokių formatu ją pateikti, pacientui pageidaujant pasiimti nuotrauką su savimi, paslauga yra mokama;

11.4. Ministerija 2015-11-25 pateikė atsakymą Pareiškėjui, kuriame paaiškino apie Sveikatos apsaugos ministerijos įgyvendinamas elektroninės sveikatos sistemos plėtojimo priemones, bei nurodė, kad teikia paaiškinimus dėl mokėjimo už sveikatos priežiūros paslaugas teisėtumo;

11.5. VLK 2015-12-07 raštu Nr. 4K-9288 pateikė atsakymą Ministerijai, kuriame nurodė, kad:

11.5.1. pacientas į kreipėsi pats, o šeimos gydytojo siuntime, kuriuo remiantis pacientui buvo atliktos rentgeno nuotraukos nebuvo nurodyta, kad reikalinga pateikti rentgeno nuotraukų vaizdus ir kito siuntimo nepateikė, todėl už rentgeno nuotrauką jam teko sumokėti savo lėšomis;

11.5.2. „visais atvejais, kai gydytojas pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdus, nes jam nepakanka radiologinio tyrimo aprašymo, pacientas už radiologinio tyrimo vaizdus neturi mokėti“.

12. Įvertinus tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad nėra pagrindo vienareikšmiškai teigti, jog Ministerija nesiėmė jokių veiksmų Pareiškėjo skundai išnagrinėti, t. y. Ministerija kreipėsi į VLK bei į radiologinį tyrimą atlikusią įstaigą ir laiku pateikė atsakymą Pareiškėjui. Nepaisant to, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad Pareiškėjui Ministerija atsakė nesulaukusi VLK atsakymo, kuriame buvo aiškiai konstatuota, jog pacientas neturi mokėti tuo atveju, kai radiologinio tyrimo vaizdas jam asmeniškai nėra reikalingas, (šios pažymos 8.1 punktas), o gavusi šį raštą, papildomų veiksmų nesiėmė, Pareiškėjo skundo pakartotinai neįvertino ir Pareiškėjui jokios papildomos informacijos nepateikė.

13. LVAT nagrinėdamas bylas, susijusias su viešojo administravimo subjektų veikla, yra konstatavęs, kad „kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, [...], proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktinaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“ (šios pažymos 10 punktas). Konstitucinis teismas taip pat ne kartą yra pabrėžęs, kad valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...] taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas, 2004-11-05 išvada).

14. Viešojo administravimo įstatyme (šios pažymos 9.2 punktas) įtvirtinti viešojo administravimo subjektų veiklos, asmenų prašymų, skundų ar kreipimusi nagrinėjimo principai, skirti tam, kad, be kita ko, būtų garantuota asmenų teisė į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą. Tokiu būdu siekiama užtikrinti Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos nuostatos, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, tinkamą įgyvendinimą.

15. Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatuose (šios pažymos 9.4 punktas), reglamentuota, kad Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, be kita ko, nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, kartu įmasi priemonių, kad būtų išspręsti juose keltami klausimai. Taigi, Ministerija ne tik privalo nagrinėti asmenų skundus, bet kartu yra įpareigota imtis priemonių, kad būtų išspręsti juose keltami klausimai.

16. Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad pacientui pageidaujant, jo lėšomis sveikatos priežiūros įstaiga privalo padaryti ir išduoti sveikatos priežiūros įstaigos patvirtintas paciento medicinos dokumentų kopijas (šios pažymos 9.3 punktas). Taigi, tuo atveju, jei pacientas pats, savo asmeninėms reikmėms, pageidauja gauti tam tikrus, su juo susijusius medicinos dokumentus, jis privalo už juos sumokėti.

Aprašo (šios pažymos 9.5 punktas) 3 punkte reglamentuota, kad siuntimą atlikti brangiuosius tyrimus turi teisę išduoti šeimos gydytojas ar gydytojas specialistas, o aprašo 5.10 punkte nustatyta, kad išduodant siuntimą jame, siunčiančiojo gydytojo nuožiūra turi būti nurodyta, ar turi būti pateikta radiologinio tyrimo vaizdo kopija. Tokiu atveju pacientui už radiologinio tyrimo vaizdo kopiją mokėti nereikia.

Taigi, tuo atveju, kai radiologinio tyrimo vaizdo kopija reikalinga ne pačiam pacientui, o jo gydymo tikslams, radiologinio tyrimo vaizdo kopija pacientui turi būti pateikta nemokamai, tačiau tai turi būti nurodyta gydytojo siuntime.

17. Pažymėtina, kad VLK atsakymuose Ministerijai (šios pažymos 8.1.3 ir 8.4.2 punktai) ir Seimo kontrolieriui (šios pažymos 6.3 punktas) ne kartą pabrėžė, jog visais atvejais, kai gydytojas pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdus, pacientas už juos neturi mokėti ir tokiu atveju dėl radiologinių tyrimų vaizdų į juos atlikusią įstaigą turi kreiptis pats gydytojas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ir Ministerija, teikdama atsakymą į Seimo kontrolieriui, aiškiai nurodė, kad „visais atvejais, kai gydytojas pageidauja gauti radiologinio tyrimo vaizdus, nes jam nepakanka radiologinio tyrimo aprašymo, pacientas už radiologinio tyrimo vaizdus neturi mokėti (šios pažymos 7.3 punktas). Taigi, informacija, susijusi su paciento pareiga mokėti ir (arba) teise nemokėti už radiologinio tyrimo vaizdo kopiją, Ministerijos pareigūnams buvo aiški ir žinoma.

18. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad iš Pareiškėjo skundo, pateikto Ministerijai, turinio aišku, jog Pareiškėjas kreipėsi į ... dėl radiologinio tyrimo vaizdo kopijos gavimo, ne savo iniciatyva, o todėl, kad ją buvo būtina pateikti gydytojui, kurio konsultacijai jis buvo pasiūstas savo šeimos gydytojo (šios pažymos 3.1 punktas). Tai patvirtino ir VLK savo atsakyme Ministerijai (šios pažymos 8.2 punktas). Atsižvelgiant į tai, kyla pagrįstas klausimas, kodėl Ministerija (nors ir turėdama informaciją, kad tokiais atvejais pacientas neturi mokėti už radiologinio tyrimo vaizdo kopiją) nenagrinėjo šios aplinkybės ir nesistėmė priemonių išsiaiškinti kodėl tolesnę konsultaciją teikiantis gydytojas (ar įstaiga) dėl radiologinio tyrimo vaizdo kopijos gavimo nesikreipė į juos atlikusią įstaigą, ar tokiu atveju buvo (nebuvo) pažeisti gydytojų veiklą reglamentuojantys teisės aktai, ar pagrįstai Pareiškėjas turėjo sumokėti už rentgeno nuotrauką, taip pat, kokių būdų Pareiškėjas galėtų atgauti savo galimai nepagrįstai sumokėtas lėšas. Seimo kontrolierius pažymi, kad Ministerijos atsakymuose Pareiškėjui bei Seimo kontrolieriui išdėstyti argumentai (šios pažymos 3.2.2 ir 7.5 punktai), susiję su tuo, kad kai kurios sveikatos priežiūros įstaigos nėra prisijungusios prie Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos, negali būti laikomi tinkamais.

19. Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad Pareiškėjas skunde, pateiktame Ministerijai, nurodė, jog ... darbuotojus informavo, jog rentgeno nuotrauka jam asmeniškai nėra reikalinga, netgi ją prašė „paskolinti tik minėtos konsultacijos laikui“ (šios

pažymos 3.1 punktą), tačiau įstaigos darbuotojai nesutiko. Pažymėtina, kad darbuotojai, Pareiškėjui nepateikus tinkamai užpildyto gydytojo siuntimo (su aiškia nuoroda, kad turi būti pateikta radiologinio tyrimo vaizdo kopija) neturėjo galimybės Pareiškėjui atiduoti rentgeno nuotrauką nemokamai, tačiau suprasdami, jog šis dokumentas nėra Pareiškėjui reikalingas asmeniniam naudojimui, turėjo ir galėjo suteikti jam informaciją, koku būdu jis galėtų gauti nuotrauką nemokamai. Pažymėtina, kad Ministerija visiškai nenagrinėjo šios aplinkybės ir neslėmė jokių veiksmų, tam, kad būtų išsiaiškinta, ar Pareiškėjui buvo suteikta pakankamai išsami informacija apie tai, kad jis turi galimybę nemokamai gauti radiologinio tyrimo vaizdo kopiją, jei atneštų tinkamą siuntimą, arba jį gydantis gydytojas kreiptųsi pats.

20. Įvertinus tai, kas išdėstyta šios pažymos 12 – 19 punktuose, darytina išvada, kad Ministerija netinkamai išnagrinėjo Pareiškėjo skundą, neslėmė efektyvių priemonių ir veiksmų Pareiškėjo keliamoms problemoms išspręsti, Pareiškėjui pateikė formalų ir neišsamų atsakymą, pareigūnų veiksmuose išvelgtini aplaidumo ir biurokratizmo požymiai. Tokiu būdu buvo pažeisti iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos kylantys teisinės valstybės, valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms, teisės viršenybės, gero administravimo bei atsakingo valdymo principai, todėl skundas dėl Sveikatos apsaugos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo skundą, susijusį su ' galimai nepagrįstu reikalavimu apmokėti už radiologinio tyrimo vaizdo kopiją pripažinti pagrįstu.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

21. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia skundą dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pareigūnų ir veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo skundą, susijusį su ' galimai nepagrįstu reikalavimu apmokėti už radiologinio tyrimo vaizdo kopiją pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

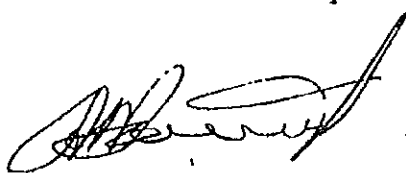
22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8 ir 14 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai:

22.1. imtis teisinių bei organizacinių priemonių, kad būtų dar kartą įvertintas (išnagrinėtas) Pareiškėjo skundas, ypatingai atsižvelgiant į šios pažymos 17 – 19 punktuose konstatuotas bei kitas turinčias reikšmės aplinkybes, ir būtų pateiktas išsamus, motyvuotas, pagrįstas nustatytomis aplinkybėmis ir teisės aktų nuostatomis atsakymas Pareiškėjui;

22.2. imtis teisinių bei organizacinių priemonių, prireikus inicijuoti teisės aktų pakeitimus, tam, kad užkirsti kelią Pareiškėjo skunde nurodytos situacijos (kai pacientas yra priverstas sumokėti už jam asmeniškai nereikalingus medicinos dokumentus) pasikartojimui.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių informuoti iki 2016-06-30.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas